

Львівський національний університет імени Івана Франка
Філологічний факультет
Катедра української мови імени професора Івана Ковалика

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету
Пилипчук С.М. _____
“30”серпня 2020 року

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ ЗІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ
ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ**

галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва напрямку підготовки)
спеціальність	<u>035 Філологія</u> (шифр і назва спеціальності)
спеціалізація	<u>035.01 Українська мова та література</u> (назва спеціалізації)
факультет	<u>філологічний</u> (назва інституту, факультету, відділення)

Питання на державний іспит зі сучасної української літературної мови (спеціальність 035 Філологія спеціалізація 035.01 Українська мова та література)

1. Літературна мова і її ознаки.
2. Функціональні стилі сучасної української літературної мови.
3. Слово і його лексичне значення. Лексичне значення і поняття. Основні типи лексичних значень слова.
4. Багатозначність слів. Джерела багатозначності. Переносне вживання слова. Зміни в семантичній структурі слова.
5. Загальна структура словника. Типологія словників. Словникова робота на уроках української мови в середній школі.
6. Активна і пасивна лексика української мови. Історичні словники.
7. Неологізми в складі української лексики. Джерела появи лексичних інновацій. Вивчення неологізмів у середній школі.
8. Діалектизми, їх типи і використання в літературній мові. Діалектні словники. Основні методи та засоби вивчення діалектної лексики в середній школі.
9. Омоніми, їх типи і використання в мовленні. Критерії розмежування омонімів та багатозначних слів. Словники омонімів.
10. Пароніми в системі української лексики. Словники паронімів.
11. Антоніми, їх типи і використання в мовленні. Словники антонімів.
12. Синоніми, їх типи і використання в мовленні. Словники синонімів.
13. Фразеологізми і їх ознаки. Семантична і структурна класифікація фразеологічних одиниць. Фразеологічні словники. Основні методи навчання фразеології в середній школі.
14. Розвиток української лексикографії. Наукові досягнення й перспективи сучасного словництва.
15. Сильова диференціація української лексики.
16. Терміни в складі української лексики. Диференційні ознаки терміна. Термінологічні словники. Проблеми української термінології.
17. Лексика української мови з погляду її походження. Етимологічні словники. Словники іншомовних слів.
18. Фонетичне і граматичне освоєння слів іншомовного походження.
19. Аспекти вивчення звуків людської мови. Фонема та її функції. Звукові вияви фонем.
20. Голосні фонем української мови та їх класифікація. Звукові вияви голосних фонем.
21. Ортоепічні норми української літературної мови. Типові порушення норм вимови голосних і приголосних звуків. Ортоепічні вправи в курсі української мови в середній школі.
22. Позиційні та історичні чергування приголосних.
23. Позиційні та історичні чергування голосних.
24. Приголосні фонем української мови і їх класифікація. Звукові вияви приголосних фонем.
25. Комбінаторні звукові зміни в сучасній українській літературній мові.
26. Принципи української ортографії. Історія українського правопису у XX ст.
27. Правопис слів іншомовного походження.
28. Дериватологія і її місце в системі науки про мову. Внесок проф. І. Ковалика у розвиток української дериватології.
29. Афіксальні способи словотворення в українській мові та їх різновиди.
30. Безафіксні способи словотворення в українській мові та їх різновиди.
31. Історичні зміни в морфемній будові слова та їх наслідки.
32. Морфемна будова слова. Корінь слова та його види.
33. Види афіксів та їх характеристика.
34. Поняття морфеми і морфа. Аломорф і варіант морфеми.
35. Словотвірна і морфемна будова слова.
36. Словотвірне значення і його типи: мутаційне, модифікаційне, транспозиційне.

37. Граматичне значення, граматична форма, граматична категорія як основні поняття морфології. Засоби вираження граматичних значень.

38. Морфологічні парадигми, їх типи.

39. Принципи класифікації слів на частини мови.

40. Іменник як частина мови. Семантико-граматичні розряди іменників.

41. Семантико-граматичний розряд істот і неістот іменника. Формування граматичної категорії роду в контексті цього розряду.

42. Категорія роду іменників. Основні критерії визначення роду іменника та особливості їх застосування. Реалізація принципу наступності під час вивчення категорії роду іменника в середній школі.

43. Категорія числа іменників.

44. Категорія відмінка іменників.

45. Принципи поділу іменників на відміни та групи. Іменники, що стоять поза відмінами.

Історичний коментар.

46. Перша відміна іменників. Особливості відмінювання іменників I відміни. Історичний коментар.

47. Друга відміна іменників. Особливості словозміни іменників II відміни. Історичний коментар.

48. Третя відміна іменників. Особливості відмінювання іменників III відміни. Історичний коментар.

49. Четверта відміна іменників. Особливості словозміни іменників IV відміни. Історичний коментар.

50. Незмінювані іменники в українській мові та їх граматичні значення.

51. Прикметник як частина мови в традиційній та інноваційних школах. Семантико-граматичні групи прикметників. Взаємоперехід прикметників у групах.

52. Парадигми прикметників твердої і м'якої групи. Історичний коментар. Відмінювання прикметників з елементом – *лиций*.

53. Ступені порівняння якісних прикметників і творення їх форм. Історичний коментар.

54. Числівник як частина мови в традиційній та інноваційних школах. Групи числівників за значенням і будовою. Граматичні категорії числівників.

55. Кількісні числівники (прості, складні, складені) та особливості їх словозміни. Історичний коментар.

56. Займенник як частина мови. Погляди мовознавців на частиномовний статус займенників у традиційній та інноваційних школах. Морфологічні особливості займенників.

57. Розряди займенників, особливості їх словозміни.

58. Дієслово як частина мови. Форми дієслова. Питання про дієприкметник і дієприслівник та їх місце в системі частин мови в традиційній та інноваційних школах.

59. Дієслівна категорія виду. Способи творення видових форм.

60. Дієслівна категорія перехідності / неперехідності.

61. Дієслівна категорія стану. Засоби вираження станових значень.

62. Категорія способу дієслова. Творення форм наказового способу.

63. Категорія часу дієслова. Творення часових форм.

64. Поділ дієслів на дієвідміни за основою інфінітива та формами теперішнього часу.

Атематичні дієслова. Історичний коментар.

65. Погляди лінгвістів на дієприкметник і його місце в системі частин мови. Активні і пасивні дієприкметники, їх творення та вживання.

66. Погляди вчених на дієприслівник і його місце в системі частин мови. Творення дієприслівників.

67. Прислівник як частина мови в традиційній та інноваційних школах. Розряди прислівників за значенням і походженням.

68. Прийменник як частина мови. Групи прийменників за походженням і будовою.

69. Сполучник як частина мови в традиційній та інноваційних школах. Сурядні і підрядні сполучники, їх різновиди. Сполучники і сполучні слова, критерії їх розмежування.

70. Частка як частина мови в традиційній та інноваційних школах. Класифікація часток.

71. Вигук як особливий лексико-граматичний клас слів. Звуконаслідувальні слова. Вигуки мовного етикету в системі креативних завдань з української мови в середній школі.

72. Типи синтаксичних зв'язків (предикативний, підрядний, сурядний) та їх характеристика.

73. Словосполучення як синтаксична одиниця. Питання про обсяг поняття "словосполучення". Класифікація словосполучень за структурою та типом зв'язку.

74. Типи підрядних словосполучень за частиномовною належністю головного компонента та ступенем семантичної спаяності компонентів.

75. Способи синтаксичного зв'язку між компонентами підрядних словосполучень.

76. Семантико-синтаксичні відношення між компонентами підрядних та сурядних словосполучень.

77. Речення як основна одиниця синтаксису, його ознаки.

78. Аспекти вивчення речення (формально-граматичний, семантико-синтаксичний, комунікативний).

79. Типи простих речень за характером відношення повідомлюваного до дійсності, за метою висловлювання, за емоційно-експресивним забарвленням. Питання про нечленовані речення.

80. Простий підмет, способи його вираження.

81. Складений підмет, способи його вираження.

82. Простий дієслівний і складений дієслівний присудки, способи їх морфологічного вираження.

83. Складений іменний присудок, способи його ускладнення й морфологічного вираження. Складений прислівниковий присудок. Погляди мовознавців на подвійний присудок.

84. Узгоджені й неузгоджені означення, способи їх морфологічного вираження. Критерії розмежування неузгоджених означень і непрямих додатків. Прикладка як різновид означення.

85. Додаток та його різновиди. Способи морфологічного вираження прямих і непрямих додатків. Критерії розмежування додатків та обставин.

86. Обставина як другорядний член речення. Розряди обставин за значенням і способи їх морфологічного вираження.

87. Односкладні речення з головним членом, співвідносним із присудком. Їх класифікація. Критерії розмежування безособових та інфінітивних речень.

88. Односкладні речення з головним членом, співвідносним із підметом. Їх класифікація. Погляди мовознавців на вокативні та генітивні речення.

89. Повні та неповні речення. Види неповних конструкцій.

90. Конструкції з однорідними членами. Проблема однорідних присудків.

91. Відокремлені поширені й непоширені означення. Умови й засоби відокремлення прикладок.

92. Відокремлені поширені й непоширені обставини. Уточнювальні відокремлені члени речення. Питання про відокремлені додатки.

93. Речення із вставними і вставленими компонентами. Групи вставних компонентів за структурою та значенням. Речення зі звертаннями.

94. Складне речення, особливості будови його предикативних частин. Класифікація складних речень.

95. Складносурядні речення, їх класифікація. Семантико-синтаксичні відношення між предикативними частинами. Розділові знаки між частинами складносурядного речення. Погляди мовознавців на речення з пояснювальними та приєднувальними значеннєвими відношеннями.

96. Безсполучникові складні речення, їх види. Значеннєві відношення між предикативними частинами. Розділові знаки між частинами складного безсполучникового речення.

97. Принципи класифікації складнопідрядних речень (логіко-граматична, формально-граматична та структурно-семантична).

98. Складнопідрядні речення з підрядними означальними та з'ясувальними частинами. Погляди мовознавців на займенниково-означальні речення.

99. Складнопідрядні речення з підрядними обставинними частинами способу дії, порівняльними та міри і ступеня. Критерії розмежування порівняльних зворотів та підрядних порівняльних речень.

100. Складнопідрядні речення з підрядними обставинними частинами часу, умови, причини та мети. Критерії розмежування підрядних речень часу та умови.

101. Складнопідрядні речення з підрядними обставинними частинами місця, допустовими, наслідковими та супровідними. Розмежування підрядних означальних речень та обставинних місця зі сполучними словами *де, куди, звідки*.

102. Складнопідрядні речення з кількома підрядними. Види залежності підрядних частин від головної: однорідна й неоднорідна супідрядність, послідовна підрядність, їх поєднання.

103. Загальна характеристика староукраїнського періоду (кінець X – перша половина XIV ст.) в історії української літературної мови.

104. Загальна характеристика середньоукраїнського періоду (друга половина XIV – кінець XVIII ст.) в історії української літературної мови.

105. Тарас Шевченко як основоположник нової української літературної мови.

106. Роль Івана Франка у становленні та утвердженні української літературної мови.

107. Сучасний стан і основні тенденції розвитку української літературної мови.

108. Предмет, об'єкт і завдання методики навчання української мови в середній школі. Різновиди методики мови.

109. Загальнодидактичні та лінгводидактичні принципи навчання української мови в середній школі.

110. Традиційні методи навчання української мови в середній школі.

111. Нетрадиційні методи навчання української мови в середній школі.

112. Засоби навчання української мови в середній школі. Використання інформаційних комп'ютерних технологій на уроках української мови. Особливості дистанційного навчання.

113. Поняття макро- та мікроструктури уроку з української мови в середній школі. Основні типи аспектних уроків: структура, мета та завдання.

114. Уроки розвитку зв'язного мовлення: різновиди, структура та завдання.

115. Типологія вправ з української мови в середній школі.

116. Компетентнісний підхід до викладання української мови в школі: характеристика ключових компетенцій, наскрізних та змістових ліній програми.

117. Види мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання, письмо.

118. Класифікації учнівських помилок у роботах з української мови. Робота над їх виправленням.

Рекомендована література з:

ЛЕКСИКОЛОГІЇ

Методичне забезпечення:

1. Ціхоцький І., Левчук О. Лексикографічний практикум: навчально-методичний посібник для студентів I курсу філологічного факультету / І.Ціхоцький, О.Левчук. – Львів, 2013. – 113 с.
2. Ціхоцький І., Левчук О. Лексикологія сучасної української літературної мови. Практикум: Навчально-методичний посібник для студентів I курсу філологічного факультету / Іван Ціхоцький, Оксана Левчук. – Львів: [б.в.], 2014. – 258 с.

Основні джерела:

1. Лисиченко Л.А. Лексикологія сучасної української мови. Семантична структура слова. – Х.: Вища шк., Вид-во при ХДУ, 1977.
2. Сучасна українська літературна мова: Підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ, та ін.; За ред. А. П. Грищенка. – 2-ге вид. – К.: Вища шк., 1997.
3. Сучасна українська літературна мова: Підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.; За ред. М. Я. Плющ. – 3-є вид. – К.: Вища шк., 2001.
4. Сучасна українська мова: Підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; За ред. О.Д. Пономарева. – 3-є вид. – К.: Либідь, 2005.
5. Українська мова: Практикум. Навчальний посібник / Пазяк О. М., Сербенська О.А., Фурдуй М. І., Шевченко Л. Ю. – К., Либідь, 2000.
6. Ющук І. П. Українська мова. – К., Либідь, 2005.

Додаткові джерела

1. Авксентьєва Л.Г., Калашник В. С., Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови. – У., 1977.
2. Антисуржик: Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити: Посібник / Заг. ред. О. Сербенської. – Л., 1994.
3. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо. – К., 1991 (та ін. видання).
4. Бевзенко С. П. Українська діалектологія. – К., 1995.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / В. Т. Бусел (уклад. та голов. ред.) – К.: Перун, 2005.
6. Волкотруб Г.Й. Практична стилістика сучасної української мови: Використання морфологічних засобів мови. – К., 1998.
7. Волощак М. Неправильно – правильно: Довідник з українського слововживання. За матеріалами ЗМІ. – К., 2000.
8. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. – К.: Вища шк., 1985.
9. Головащук С. І. Перекладні словники і принципи їх укладання: На лексичному матеріалі російської та української мов. – К.: Наук. думка, 1976.
10. Головащук С.І. Словник-довідник з правопису та слововживання / За ред. В.М.Русанівського. – К., 1989.
11. Горещкий П.Й. Історія української лексикографії. – К., 1963.
12. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А.Словник паронімів української мови. – К., 1986.
13. Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербенська О., Терлак З. Словник-довідник з культури української мови. – Л., 1996.
14. Демська О. М., Кульчинський І. М. Словник омонімів української мови. – Львів, 1996.
15. Демський М. Т. Фраземна паронімія // УМЛШ, 1988, № 1.
16. Друм Т. Сленг: погляд зсередини // Дивослово, 1998, № 12.
17. Івченко А. Українська народна фразеологія: ономазіологія, ареали, етимологія. – Х., 1997.
18. Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. – Л., 2000.
19. Караванський С. Пошук українського слова, або Боротьба за національне «я». – К., 2002.
20. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. – К., 1998
21. Караванський С. Секрети української мови. – К., 1994.
22. Коваль А. П. Слово про слово. – К., 1976.
23. Коваль А. П., Коптілов В. В. Крилаті вислови в українській літературній мові. – К., 1975.
24. Критенко А. П. Паронімія в українській мові // Мовознавство, 1986, № 3.

25. Культура української мови: Довідник / За ред. В. М. Русанівського. – К., 1990.
26. Кульчицька Т.Ю. Українська лексикографія XIII – XX ст.: Бібліограф. покажчик. – Л., 1999.
27. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української мови. Семантична структура слова. – Х.: Вища шк., Вид-во при ХДУ, 1977.
28. Мамрак А. В. Проблеми словотвірної омонімії // Мовознавство, 1992, № 3.
29. Мацько Л. І., Сидоренко О. М. Українська мова: Посібник. – 2-е вид. – К.: Либідь, 1996.
30. Медведєв Ф. П. Українська фразеологія: Чому ми так говоримо. – Х.: Вища шк., 1978.
31. Москаленко А. А. Нарис з історії української лексикографії. – К., 1961.
32. Москвин В. П. Эвфемизмы: системные связи, функции и способы образования // Вопросы языкознания, 2001, № 3.
33. Муқан Г. М. Багатозначність і омонімія // УМЛШ, 1970, № 8.
34. Непійвода Н. Ф. Сам собі редактор: Порадник з української мови. – К., 1998.
32. Нечитайло О. І. Синоніми в лексикографії. – К., 1987.
33. Німчук В. В. Давньоруська спадщина в лексиці української мови. – К.: Наукова думка, 1992.
34. Пазяк О. М., Кисіль Г. Г. Українська мова і культура мовлення. – К., 1995.
35. Полюга Л. М. Словник антонімів / За ред. Л. Г. Паламарчука. – К.: Довіра, 2001.
36. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради. – К., 2003.
37. Потелло Н.Я. Українська мова і ділове мовлення. – К., 2002.
38. Різун В. В., Мамалига А. І., Феллер М. Д. Нариси про текст. – К., 1998.
39. Селіванова О. О. Концептуалізація просторової орієнтації в українських фраземах // Мовознавство, 2004, № 1.
40. Селіванова О. О. Нариси з української фразеології (психолінгвістичний та етнокультурний аспекти). – К.; Черкаси: Брама, 2004.
41. Сербенська О., Волощак М. Актуальне інтерв'ю з мовознавцем. – К.: Вид. центр «Просвіта», 2001.
42. Сімонок В.П. Семантико-функціональний аналіз іншомовної лексики в сучасній українській мовній картині світу. – Х.: Основа, 2000.
43. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. – К., 1973.
44. Словник іншомовних слів / За ред. О. С. Мельничука. – К., 1984.
45. Словник синонімів української мови: У 2 т / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. – К.: Наук. думка, 2001.
46. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг. – К.: Критика, 2005.
47. Ставицька Л. О. Незаконотрухняна мова // Коментар, 2004, № 3.
48. Ставицька Л. О. Проблеми й аспекти вивчення жаргонної лексики: Соціолінгвістичний аспект // Українська мова, 2001, № 1.
49. Сухопар В. Ф. Бібліографія українських словників (1990-1997) // Вестник Международного славянского университета. – Х., 2000.
50. Сучасна українська літературна мова: Довідник / Л. Ю. Шевченко, В. В. Різун, Ю. В. Лисенко; За ред. О. Д. Пономарева. – 2-е вид. – К.: Либідь, 1996.
51. Сучасна українська літературна мова: Лексика. Фразеологія / За заг. ред. І. К. Білодіда. – К.: Наук. думка, 1969.
52. Тараненко О. О. Деякі питання теорії синонімії словника // Мовознавство, 1983, № 3.
53. Тараненко О. О. Новий словник української мови: Концепція і принципи укладання словника. – Кам'янець-Подільський, 1996.
54. Тараненко О. О. Сучасні тенденції до перегляду нормативних засад української літературної мови і явище пуризму // Мовознавство, 2006. – № 1.
55. Ткаченко О. До концепції нового «Словника української мови» // Українська мова. – 2002. – №1.
56. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова: Завдання і вправи. – К., 1995.
57. Ужченко В. Д. Народження і життя фразеологізму. – К.: Рад. школа, 1988.

58. Українська мова: Енциклопедія. – Вид. 2-ге, виправлене і доповнене – К., 2004 (відповідні статті).
59. Український правопис (4-е видання, виправлене й доповнене). – К., 1997 (і наст. стереотип. видання).
60. Фразеологічний словник української мови: У 2 т. – К., 1993.
61. Чак Є.Д. Складні випадки правопису та слововживання. – К., 1998.
62. Шевченко Л. Ю., Різун В. В., Лисенко Ю. В. Сучасна українська мова: Довідник. – К., 1993.

ФОНЕТИКИ

1. Асіїв Л., Пілецький В. Тестові завдання з фонетики та фонології сучасної української літературної мови для студентів філологічного факультету. – Львів, 2008.
2. Горпинич В.О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. – К., 1999. – С.162-204.
3. Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. Ч.1, – 4-е вид. – К., 1972.
4. Коструба П.П. Фонетика сучасної української літературної мови. Ч.1. – Львів, 1963.
5. Орфоепічний словник. Укладач М.І.Погрібний. – К., 1984.
6. Пілецький В. Практичні завдання з фонетики та фонології сучасної української літературної мови для студентів філологічного факультету. – Львів, 2001.
7. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я.Плющ – К., 1994. – С.16 -115.
8. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / За ред. І.К.Білодіда. – К., 1969.

ДЕРИВАТОЛОГІЇ І МОРФЕМІКИ

1. Вакарюк Л., Панцьо С. Українська мовпа. Морфеміка і словотвір Тернопіль, 1999. – 218с.
2. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. К.:Вища школа, 1999. – 207с.
3. Клименко Н.Ф. Основи морфеміки сучасної української мови. – К.,1998. – 183с.
4. Возний Т.М. До питання про генезис і функції афіксів//Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Вип 18. – 1988
5. Городенська К.Р. Про префікси і префіксоїди в українській мові // Мовознавство. – 1986. - №1.
6. Ільїн В.С. Префікси в сучасній українській мові. – К., -1953.
7. Карпіловська Є.А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови. К., 1999.
8. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А. Морфемно-словотвірний фонд української мови як дослідницька та інформаційно-довідкова система// Мовознавство. -1990. -№6.
9. Ковалик І.І. Про морфеми (морфи) у сфері мови і мовлення// Мовознавство -1982. № 1.
10. Сікорська З.С. Постфікси в українському мовознавстві // Українська мова -2003. – №3-4.
11. Яценко І.Т. Явище спрощення в морфемному складі слова // УМЛШ. – 1973. – №3
12. Ващук В.О. Флективний спосіб творення похідних іменників // УМЛШ. – 1973. №10.
13. Грещук В.В. Український відприкметниковий словотвір. Івано-Франківськ. – 1995.
14. Грещук В.В. Формування основоцентричної дериватології // Василь Грещук, Роман Бачкур, Ірина Джочка, Наталя Пославська Нариси з осново центричної дериватології. – Івано-Франківськ. -2007. –С.19-28.
15. Грещук в.В. Семантична дериватологія: передумови формування і перспектива //Вісник Прикарпатського університету. Філологія. – Івано-Франківськ. – Вип.ХУ –ХУІІІ. – С.3–11.
17. Карпіловська Є. Нова Україна у словотвірній номінації: зміни в мовному «кресленні» світу//Відображення історії та культури народу в словотворенні. – К.,– 2010. – С.91 – 109.

18. Клименко Н.Ф. Словотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові. К. 1984
19. Ковалик І.І. Проблеми суфіксальної омонімії та синонімії в сфері іменників слов'янських мов // Іван Ковалик Вчення про словотвір: Вибрані праці. – Ч.І. – Івано-Франківськ – Львів, 2007 С.288-314. Ковалик І.І. Основні проблеми вчення про словотвір // Іван Ковалик. Вчення про словотвір: Вибрані праці... С.236-261.
20. Ковалик І.І. Про корінь слова та його роль у процесі словотворення // Іван Ковалик Вчення про словотвір: Вибрані праці... С.320-326.
21. Ковалик І.І. «Словотворчий» чи «словотвірний»? // Іван Ковалик Вчення про словотвір: Вибрані праці... С.358-359.
22. Невідомська Л.Л. Ще раз про сутність лексико-семантичної деривації // Актуальні проблеми українського словотвору. – Івано-Франківськ, 2002 – С.105-117.
23. Сікорська З.С. Постфікси в українському мовознавстві // Українська мова – 2003- №3-4
24. Словотвір сучасної української літературної мови. – К., -1979.
25. Соколова С.О. Префіксальний словотвір дієслів у сучасній українській мові. – К., 2003.
26. Українська мова: Енциклопедія. – К., 2000.

СЛОВНИКИ

1. Вакарюк Л.О., Панцьо С.Є. Український словотвір у термінах: Словник-довідник. – Тернопіль. . - 2007.
2. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. – К, 1985.
3. Етимологічний словник української мови. – К., 1982 – 2006. – Т.І-УІ.
4. Карпіловська Є.А. Кореневий гніздовий словник української мови. – К., 2002.
5. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А., Карпіловський В.С., Недозим Т.І. Словник афіксальних морфем української мови. – К., 1998.
6. Полюга Л.М. Словник українських морфем. – Львів. -2001.
7. Сікорська З.С. Українсько-російський словотворчий словник. – К., 1974.
8. Словник іншомовних слів. – К., -2000
9. Словник української мови: в 11-ти томах. К. -1970-1980.
10. Яценко І.Т. Морфемний аналіз: Словник-довідник: у 2т.- !. -1980-1981.

МОРФОЛОГІЇ

Базова

1. Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Граматика української мови: Морфологія. – К., 1993.
2. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. – К., 1988.
3. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови. – К., 2004.
4. Горпинич В. О. Морфологія української мови. – К., 2004.
5. Жовтобрюх М. А. Українська літературна мова. – К., 1984.
6. Курс сучасної української літературної мови: В 2 т. / За ред. Л. А. Булаховського. – К., 1951. – Т. 1.
7. Кучеренко І. К. Теоретичні питання граматики української мови. Морфологія. – К., 1961. – Ч. I; 1964. – Ч. II.

Допоміжна література

1. Білоноженко В. М. Семантика постфіксальних дієслів з ознакою кольору // Мовознавство. – 1980. – № 2.
2. Ващенко В. С. Стилiстичнi властивостi займенникiв // Научные записки Днепропетровского государственного университета. – Днiпропетровськ. – 1949. – Т. XXXV.
3. Вихованець I. Р. Морфологiчнi i семантичнi вiдмiнки // Функцiонально-когнiтивнi вияви граматичних структур: Зб. наук. пр. – К., 1998.
4. Вихованець I. Р. Семантико-синтаксичнi параметри прийменника (на матерiалi схiднослов'янських мов) // Мовознавство. – 1986. – № 6.
5. Вихованець I. Р. Чи доречний в українськiй граматичнiй термiнологiї термiн неозначена форма дiєслова // Українська термiнологiя i сучаснiсть. – К., 2007.
6. Гмир I. С. Дiєслова умовного i наказового способiв // Українська мова i лiтература в школi. – 1973. – № 4.
7. Гнатюк Г. М. Дiєприкметник у сучаснiй українськiй лiтературнiй мовi. – К., 1982.
8. Городенська К. Г. Деривацiйна природа давального адресатної посесивностi // Лiнгвiстичнi студiї. – Донецьк: ДонНУ, 1999. – Вип. 5.
9. Жук В. М. Дiєслова майбутнього часу // Українська мова i лiтература в школi. – 1974. – № 3.
10. Загнiтко А. П. Категорiя роду в системi граматичних категорiй iменника // Мовознавство. – 1987. – № 2.
11. Каранська М. У. Сполучники що i щоб i граматичнi конструкцiї з ними в сучаснiй українськiй лiтературнiй мовi. – К., 1962.
12. Касiм Ю. Ф. Вигуки як слова, що супроводять речення // Науковi записки Одеського педiнституту. Вип. фiлол. – Одеса, 1957. – Т. XVIII.
13. Колодяжний А. С. Прийменник: Матерiали до лекцiй з курсу сучасної українськiй лiтературної мови. – Х.: Вид-во Харкiв, ун-ту, 1960.
14. Коць Л. М. Дiєприслiвник у сучаснiй українськiй лiтературнiй мовi. – К., 1964.
15. Крижанiвська Н. О. Займенники i частки займенникового походження // Українська мова в школi. – 1957. – № 1.
16. Матвiяс I. Г. Курс сучасної українськiй лiтературної мови. Морфологiя. – К., 1962.
17. Матвiяс I. Г. Граматична категорiя роду в iменниках першої вiдмiни // Мовознавство. – 1963. – Т. XVIII.
18. Матвiяс I. Г. Синтаксис займенникiв в українськiй мовi. – К., 1962.
19. Мелашенко Ю. Б. Предикативнi форми на -но, -то у лiнгвiстичнiй термiнологiї // Українська термiнологiя i сучаснiсть: Зб. наук. пр. – К., 2001. – Вип. 4.
20. Павлович П. I. Вживання дiєприслiвникiв // Українська мова i лiтература в школi. – 1965. – № 12.
21. Русанiвський В. М. Структура українського дiєслова. – К., 1971.
22. Русанiвський В. М. Форма умовного способу i вираження значення умови в реченнi // Українська мова i лiтература в школi. – 1975. – № 6.
23. Самойленко С. П. Категорiя роду // Українська мова i лiтература в школi. – 1965. – № 10. – 1966. – № 5.
24. Симоненкова Л. М. Опрацювання дiєприслiвника // Українська мова i лiтература в школi. – 1972. – № 9.

СИНТАКСИСУ

Рекомендована лiтература

1. Бевзенко С. П., Литвин Л. П., Семеренко Г. В. Сучасна українська мова. Синтаксис. – К., 2005.
2. Вихованець Р. I. Граматика українськiй мови: Синтаксис. – К., 1993.

3. Волох О.Т., Чемерисов М.Т., Чернов Є.І. Сучасна українська літературна мова. – К., 1984. – С. 242–253.
4. Дудик П. С., Прокопчук Л. В. Синтаксис української мови. – К., 2010.
5. Жовтобрюх М.А. Українська літературна мова. – К., 1984. – С.194–253.
6. Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. – Ч.2. – Синтаксис. – К., 1965.
7. Слинько І.І., Гуйванюк В.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. – К., 1994.
8. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За заг. ред. І.Білодіда. – К., 1972.
9. Сучасна українська мова: Синтаксис / За ред. О.Пономаріва. – К., 1994.
10. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови. – К., 2004.

Допоміжна

1. Давидова Л. П. Із спостереження над структурою і функціями субстантивних словосполучень // Українська мова і література в школі. – 1971. – № 11. – С. 20-24.
2. Дудик П.С. Сурядні словосполучення: основні питання теорії // Проблеми граматики і лексикології української мови. – Зб. наук. праць. – К., 1998. – С. 3–9.
3. Дудик П.С. Словосполучення в українській літературній мові. – К., 1998. – 136 с.
4. Дудик П. С. Словосполучення, сполучення слів і слово // Система і структура східнослов'янських мов. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 1998. – С. 208-213.
5. Кротевич Є. В. Типи підрядного зв'язку між словами в українській мові // УМЛШ. – 1954. – №2. Перевидання: Кротевич Є. Способи вираження підрядного зв'язку // Видатні вчені Львівського університету ХХ ст.: Є. В. Кротевич. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2002. – С. 61-84.
6. Кротевич Е. В. Словосочетание как строительный материал предложения // Вопросы славянского языкознания. – Львов, 1955. – Кн. IV. Перевидання: Кротевич Е. В. Словосочетание как строительный материал предложения // Видатні вчені Львівського університету ХХ ст.: Є. В. Кротевич. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2002. – С. 175-238.
7. Кучеренко І. К. Предмет і об'єкт синтаксису // Українське мовознавство. – К., 1973. – № 1.
8. Кучеренка І. Лексичне значення прийменника // Мовознавство. – 1973. – №3. – С.12-23; // Кучеренко І. Актуальні проблеми граматики. – Львів, 2003. – С. 38- 56.
9. Кучеренко І. Фразеологізм як об'єкт синтаксису // Українське мовознавство: Республіканський міжвідомчий збірник. – К., 1982. – №10. – С.9-15; також // Актуальні проблеми граматики. – Львів, 2003. – С. 58-66.
10. Меншиков І. І., Попова І. С. Структура словосполучення в сучасній українській літературній мові. – Дніпропетровськ, 2000. – 36 с.
11. Понасенко І. С. Ознаки сильного іменникового керування // Українське мовознавство. – К., 1985. – № 3. – с. 79-83.
12. Удовиченко Г.М. Словосполучення в сучасній українській літературній мові. – К., 1968. – 228 с.
13. Терлак З. М. Ад'єктивні словосполучення в аспекті норми // Матеріали міжнародної славістичної конференції пам'яті Костянтина Трофимовича. – Львів, 1998. – С. 247-250.
14. Терлак З. М. Варіантне керування прикметників у сучасній українській мові // Мова і духовність нації. – Львів, 1989. – С. 131-132.
15. Терлак З. Синтаксичні кальки в аспекті норми // Вісник Львівського університету. – Серія філол. 2004. – Вип. 34. – Ч.ІІ. – С.493-500.
16. Безпояско О.К. Інфінітив у функції другорядних членів // Укр. мова і літ. в школі. — № 3. – С. 51–53.
17. Вихованець Р.І. Називний, орудний і знахідний відмінки у функції присудка // Укр. мова і літ. в школі. — № 8. – С. 23–33.

18. Дудик П.С. Неповні речення в сучасній українській літературній мові // Дослідження з синтаксису української мови. – К., 1958. – С.129–260.
19. Дудик П.С. Синтаксис сучасного українського розмовного мовлення (Просте речення. Еквіваленти речення). – К., 1973.
20. Єрмоленко С.Я. Категорія предикативності // Синтаксис словосполучення і простого речення. – К., 1975. – С. 5–11.
21. Іваницька Н.Л. Взаємна зумовленість форм головних членів двоскладного речення // Укр. мова і літ. в школі. — № 10. – С. 28–34.
22. Іваницька Н.Л. Двоскладне речення в українській мові. – К., 1986.
23. Іваницька Н.Л. Синтаксис простого речення: Складні випадки аналізу. – К., 1989.
24. Іваницька Н.Л. Складений присудок як синтаксична структура // Синтаксис словосполучення і простого речення. – К., 1975. – С. 59–85.
25. Ключковський Б.Г. Прикладка і сполучення неприкладкового характеру // Укр. мова і літ. в школі. — № 12. – С. 20–29.
26. Коструба П.П. До питання про поняття і класифікацію неповних речень // Питання українського мовознавства. – Кн.ІV. – Вид. ЛДУ, 1960. – С. 38–75.
27. Коструба П.П. Поняття предикативності і проблема класифікації комунікативних одиниць мови // Проблеми синтаксису. – Львів, 1963. – С. 3–9.
28. Мановицька А.Я. Зв'язок присудка із звертанням // Укр. мова і літ. в школі. — № 9. – С. 20–23.
29. Мановицька А.Я. Узгодження присудка із звертанням // Українське мовознавство. — Вип. 2. – С. 52–61.
30. Мановицька А.Я. Стилистично зумовлене узгодження присудка з підметом // Укр. мова і літ. в школі. — № 11. – С. 73–76.
31. Москаленко Н.А. Підмети, виражені словосполученням // Укр. мова і літ. в школі. – 1970. – № 9. – С. 23–33.
32. Недбайло Л.І. Структура підмета // Синтаксис словосполучення і простого речення. – К., 1975. – С. 46–59.
33. Піскун Г.О. Складений підмет і його структурні типи // Синтаксична будова української мови. – К., 1968. – С. 73–83.
34. Плющ М.Я. Категорії суб'єкта і об'єкта в структурі простого речення. – К., 1986.
35. Сич В.Ф. Синтаксичні функції інфінітива // Укр. мова і літ. в школі. — № 3. – С. 20–29.
36. Слинько І.І. Типи простих речень // Укр. мова і літ. в школі. — № 9. – С. 48–53.
37. Слинько І.І. Чи є односкладні речення? // Мовознавство. — № 4. – С. 48–53.
38. Швець І.Р. Синтаксичні функції інфінітива в сучасній українській літературній мові. – Одеса, 1972.
39. Шульжук К.Ф. Повні і неповні речення // Укр. мова і літ. в школі. — № 6. – С. 25–30.
40. Висоцький А. В. З історії вивчення вставних і вставлених частин речення // Система і структура східнослов'янських мов. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 1998. – С. 218–223.
41. Вольська Ю. В. Основні теоретичні засади ускладнення в сучасному українському мовознавстві // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2004. – №19 – С. 230–234.
42. Гмир І. С. Вивчення дієприкметникового звороту // Українська мова і література в школі. – 1973. – №9.
43. Комарова З. І. Формально-синтаксичні і семантико-функціональні параметри дієприслівникових зворотів у структурі речення. – К., 2003 (Автореф).
44. Кульбабська О. В. Вторинна предикація та засоби її вираження у простому реченні // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2006. – №27 – С. 108–111.

45. Кучеренко І.К. Вокатив як виразник функціонуючого члена речення // Проблеми синтаксису. – Вид. ЛДУ, 1963. – С. 64–73.
46. Кучеренко І.К. Логіко-граматична природа речень з узагальнюючими словами при однорідних членах // Мовознавство. — № 6.-С.3–12.
47. Кучеренко І.К. Логіко-синтаксична природа речень з однорідними членами // Мовознавство. — № 4. – С.29–37.
48. Кучеренко І.К. Речення з кількома присудками // Мовознавство. — № 5.
49. Кучеренко І.К. Синтаксичні функції вокатива і так зване звертання // Міжвуз. наук. конф. з питань синтаксису. – Львів, 1962. – С.39–43.
50. Павлович П. І. Вживання дієприслівників // Українська мова і література в школі. – 1965. – №12.
51. Скаб М. С. Функціональна сфера апелятивності у слов'янських мовах та її інтерпретація лінгвістами// Матеріали міжнародної славістичної конференції пам'яті К.Трофимовича. – Том 1. – Львів: Літопис, 1998. – С. 230-234.
52. Скаб М. С. Функціональна сфера апеляції в українській мові (семантика, граматики, прагматика, стилістика): Автореф. дис... д-ра філол. наук: 10.02.01 / НАНУ Ін-т української мови.– К., 2002. – 34 с.
53. Бевзенко С.П. Структура складного речення в українській мові. – К.,1987.
54. Богдан М. М. Складнопідрядні речення з підрядними означальними // УМЛШ – 1986. – №6. – С. 36-44.
55. Грищенко А.П. Складносурядне речення в сучасній українській літературній мові. – К., 1969.
56. Гуйванюк Н.В., Кульбабська О.В. Складні ускладнені речення: Теоретично-практичний блок. – Чернівці: Рута, 2003. – 145 с.
57. Довженко Г.Я. Неповні підрядні речення і другорядні члени речення, виражені порівняльними конструкціями // Укр. мова і літ. в школі. – – № 6. – С. 31–35.
58. Дорошенко С.І. Складні безсполучникові конструкції в сучасній українській мові. – К., 1980.
59. Дорошенко С.І. Складні безсполучникові конструкції в сучасній українській мові. – К.,1980.
60. Заборна М. С. Порівняльні конструкції в системі складнопідрядних речень української мови: Навчально-методичний посібник. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001.
61. Зарицька В. Г. Синкретичні типи підрядності в системі складного речення: Автореф. дис...канд. філолог. наук: 10.02.01. – Донецьк, 2004.
62. Кучеренко І.К. Зміст поняття “пряма мова” з погляду синтаксису. // Укр. мова і літ. в школі. – – № 7. – С. 24–28.
63. Кучеренко І.К. Складнопідрядні речення з кількома підрядними // Українська мова і література в школі.- 1973. – №5. – С.30-39.
64. Медушевський А.П. Структурно-семантична класифікація складнопідрядних речень // Укр. мова і літ. в школі. – – №10. – С.83–85.
65. Рожило Л.П. Співвідносність сполучникових і безсполучникових складних речень // Укр. мова і літ. в школі. – – № 10. – С.59–63.
66. Семенюченко М.Л. Розмежування часових і умовних підрядних речень // Укр. мова і літ. в школі. – – № 5. – С.34–37.
67. Христіанінова Р. О. Вивчення складнопідрядних речень у вузівському курсі синтаксису // Нові підходи до філології у вищій школі: Зб. наук. пр. (Матеріали ІV всеукраїнської наукової конференції 14-18 вересня 1998 року) / За ред. доктора філол. наук, професора А.М.Наумова. – Запоріжжя: ЗДУ, 1998. – С. 133-134.
68. Христіанінова Р. О. Складнопідрядні супровідні речення: проблема інтерпретації // Мовознавчий вісник. – С. 250-259.

69. Христіанінова Р.О. Традиційні й нові класифікації складнопідрядних речень / Р. Христіанінова // Українська мова і література в школі : Науково-методичний журнал. – 2010. – № 1. – С. 35-38.
70. Шульжук К.Ф. Складні багатокomпонентні речення в українській мові. – К., 1986.
71. Шульжук К.Ф. Складні речення з різними видами зв'язку // Укр. мова і літ. в школі. – № 7. – С. 44-48.

МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Підручники, посібники:

1. Костів О., Сколоздра-Шепітко О. Методика викладання української мови. Навчально-методичний посібник. – Львів, 2018. – 202 с.
2. Пентиліук М. Методика навчання української мови у таблицях і схемах: навч. посіб. / М. І. Пентиліук, Т. Г. Онукевич. – К. : «Ленвіт», 2006. – 134 с.
3. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Словник-довідник з методики викладання української мови / І. М. Кочан, Н. М. Захлюпана. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2005. – 250 с.
4. Караман С. Методика навчання української мови в гімназії / С.О. Караман. – К. : Ленвіт, 2000. – 272 с.
5. Караман С. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс: Посібник для студентів пед.університетів та інститутів/колектив авторів М. І. Пентиліук, С. О. Караман, О. В. Караман/ за ред. М. І. Пентиліук: – К.: Ленвіт, 2011. – 366 с.
6. Методика вивчення української мови в школі / О. М. Біляєв, В. Я. Мельничайко, М. І. Пентиліук та ін. – К. : Рад. ш., 1987. – 246 с.
7. Методика викладання української мови в середній школі / І. С. Олійник, В. К. Іваненко, Л. П. Рожило, О. С. Скорик. – К. : Вища школа, 1979. – 309 с.
8. Методика викладання української мови в середній школі [за ред. С. Чавдарова і В. Масальського]. – К. : Рад. шк., 1962. – 371 с.
9. Методика викладання української мови в середніх освітніх закладах / [за ред. М. Пентиліук]. – К. : Ленвіт, 2009. – 400 с.
10. Наумчук М.М., Лушпинська Л.П. Словник-довідник основних термінів і понять з методики української мови: навчально-методичний посібник / М.М. Наумчук, Л.П. Лушпинська. – Тернопіль: Астон, 2003.
11. Плиско К. Теорія і методика навчання української мови в середній школі / Катерина Плиско. – Харків : ХДПУ, 2001. – 115 с.
12. Практикум з методики навчання української мови / Колектив авторів за редакцією М. І. Пентиліук. – К. : Ленвіт, 2003. – 302 с.
13. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах : модульний курс : посібник для студентів / Кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук. – К. : Ленвіт, 2011. – 366 с.
14. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посіб. / Кол. авторів за ред. М.І. Пентиліук – К. : Ленвіт, 2015. – 320 с.
15. Словник-довідник з української лінгводидактики : навчальний посібник. / [за ред. М. І. Пентиліук] [О. М. Горошкіна, Н. Єсаулова, О. Лук'янченко та ін.]. – К. : Ленвіт, 2003. – 149 с.

Періодичні видання:

1. Дивослово (<https://dyvoslovo.com.ua>)
2. Українська мова в школі
3. Українська мова та література в школі (Сторінка журналу на сайті Інституту педагогіки НАПН України – http://undip.org.ua/news/fahovi_detail.php?ID=372)
4. Українська мова й література в середніх школах, ліцеях, гімназіях, колегіумах.
5. Урок української.
6. Українська мова та література (газета)
7. Рідна школа.
8. Українська мова. (Сторінка журналу на сайті НАН України <http://www1.nas.gov.ua/>)
9. Мовознавство (<https://movoznnavstvo.org.ua>)
10. Відкритий урок: розробки, технології, досвід (http://osvita.ua/publishing/open_lesson).
11. Проблеми сучасного підручника: збірник наук. праць (<http://ipvid.org.ua/>).

ДОДАТКОВА

Підручники, посібники

1. Алексюк А. М. Методи навчання і методи учіння / Анатолій Миколайович Алексюк. – К. : Знання. – 1980. – 48 с.
2. Андрушенко В.Я. Методика переказу в середній школі / В.Я. Андрушенко. – К., 1958.
3. Білоусенко П. Проблемно-ситуативні завдання на уроках української мови : посібник для вчителя / П. І. Білоусенко, В. В Явір. – К. : Освіта, 1992. – 128 с.
4. Біляєв О. Сучасний урок української мови : навч.-метод. посібник / Олександр Михайлович Біляєв. – К. : Радянська школа, 1981. – 176 с.
5. Бровко О.О., Горошкіна О.М., Нікітіна А.В., Порохня Л.В., Шестопалова Т.П. Позакласна робота з української мови і літератури: олімпіади, науково-дослідницька робота. / О.О. Бровко, О. М. Горошкіна, А. В. Нікітіна, Л. В. Порохня, Т. П. Шестопалова. – Луганськ, 2005.
6. Бутенко Н. Ю. Комунікативні процеси у навчанні / Н. Ю. Бутенко. – К. : КНЕУ, 2004. – 383 с.
7. Варзацька Л. Інтегровані уроки рідної мови і мовлення. 5 клас. Посібник для вчителя / Лариса Олександрівна Варзацька. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. – 120 с.
8. Варзацька Л. Формування оргдіяльнісних умінь на уроках української мови в старшій школі на академічному рівні: метод. посіб. /Лариса Олександрівна Варзацька. – К. : Педагогічна думка, 2012. – 144 с.
9. Ващенко Г. Загальні методи навчання : підручник для педагогів / Григорій Григорович Ващенко. – Київ : Укр. видав. спілка, 1997. – 441 с.
10. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352с.
11. Дідук Г. І. Лінгвостилістичні та комунікативно-ситуативні вправи на уроках української мови у 5 – 7 класах / Г. І. Дідук. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 80 с.
12. Дороз В.Ф. Методика навчання української мови в загальноосвітніх закладах: Навчальний посібник / В.Ф. Дороз. – К., 2008.
13. Духовна М.М. Кабінет української мови у середньому і вищому навчальному закладі : навчальний посібник для загальноосвітніх і вищих навчальних закладів / М. М. Духовна. – К., 1995.
14. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України [головний ред. В. Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н. П. Наволокова. – Х. : Вид. група «Основа», 2009. – 176 с.
15. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Українська лінгводидактика в іменах : словник-довідник. – Львів, 2011. – 237 с.

16. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Українські лінгводидакти крізь призму часу : словник-довідник. – Львів : ПАІС, 2009. – 168 с.
17. Когут О.І. Інноваційні технології навчання української мови і літератури / Ольга Когут. – Тернопіль : Астон, 2005. – 204 с.
18. Кращі позакласні заходи з української мови та літератури. – Випуск 1. / уклад. Є. І. Науменко. – Х. : Вид. група «Основа», 2012. — 171, [5] с
19. Кузьмінський А. І. Технологія і техніка шкільного уроку : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський, С. В. Омеляненко. – К. : Знання, 2010. – 335 с.
20. Кулінська Л.П. Екранна і звукова наочність на уроках української мови. Посібник для вчителів / Л.П. Кулінська. – К., 1986. – 118 с.
21. Лукач С. Бесіда на уроках мови : посібник для вчителя / С. П. Лукач. – К. : Радянська школа, 1990. – 112 с.
22. Мельничайко В. Я. Лінгвістика тексту у шкільному курсі української мови: посібник для вчителів / В. Я. Мельничайко. – К. : Радянська школа, 1986. – 168 с.
23. Мельничайко В. Я. Творчі роботи на уроках української мови / В.Я. Мельничайко. – К., 1984. – 224 с.
24. Мельничайко В. Я. Удосконалення змісту і методів навчання української мови / Мельничайко В. Я., Пентилюк М. І., Рожило Л. П. – К. : Радянська школа, 1982. – 192 с.
25. Мельничайко О. Рідна мова. Комунікативні вправи : навч. посіб. / О. І. Мельничайко. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 48 с.
26. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник / [за наук. ред. М. С. Вашуленка]. – К. : Літера ЛТД, 2012. – 364 с.
27. Могила Н.М. З живого джерела. Позакласна робота з мови / Н. М. Могила. – К. 1997
28. Нестандартні уроки в школі та їх аналіз : навч.-метод. посібник. – [за ред. Н. М. Островерхової]. – К. : Видавництво Харитоненка, 2003. – 152 с.
29. Нові педагогічні та інформаційні технології в системі освіти: навчальний посібник для студентів пед. вузів / Є. С. Полат, М. Ю. Бухаркін, М. В. Моїсеєва, А. Є. Петров. – М. : Академія, 2000. – 272 с.
30. Омельчук С. А. Усі уроки української мови. 5 клас / С. А. Омельчук, А.І. Ляшкевич та ін. – Харків : Основа, 2009. – 478 с.
31. Онищук В. Типи, структура і методика уроку в школі / В. Онищук. – К. : Радянська школа, 1973. – 159 с.
32. Остапенко Н. Технологія сучасного уроку української мови : навч. посібник / Н. М. Остапенко, Т. В. Симоненко, В. М. Руденко. – К. : ВЦ «Академія», 2011. – 248 с.
33. Плиско К. Принципи, методи і форми навчання української мови (теоретичний аспект) : навч. посіб. / К. М. Плиско. – Х. : Основа, 1995. – 240 с.
34. Плющ М. Я. Вивчення морфології в 5 – 6 класах : посібник для вчителів / М.Я. Плющ. – К. : Радянська школа, 1988. – 168 с.
35. Пометун О. Інтерактивні технології навчання : Теорія, практика, досвід : метод. посібник / О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : АСК, 2002. – 135с.
36. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко ; [за ред. О. І. Пометун]. – К. : А.С.К., 2004. – 192 с.
37. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання / О. І. Пометун. – К. : АСК, 2007. – 144 с.
38. Пометун О. І. Інтерактивні методики та система навчання / О. І. Пометун. – К. : Шкільний світ, 2007. – 112 с.
39. Семенов О., Грищенко О. Інтегративні основи розвитку педагогічної майстерності вчителя гуманітарних дисциплін: посіб. / Олена Семенов, Ольга Грищенко. Київ, 2015. – 217с.
40. Сидоренко В. В. Шляхи удосконалення професійної компетентності учителя української мови та літератури в умовах особистісно орієнтованого навчання : навч.-метод. посібник / Вікторія Вікторівна Сидоренко. – Донецьк : Каштан, 2008. – 193 с.

41. Скуратівський Л.В. Пізнавальні завдання з української мови / Л.В. Скуратівський. – К., 1989. – 142 с.
42. Стельмахович М. Розвиток усного мовлення на уроках української мови в 4 – 8 класах / М. Стельмахович. – К. : Радянська школа, 1976. – 188 с.
43. Стельмахович М. Г. Система роботи з розвитку зв'язного мовлення в 4 – 8 класах / М. Г. Стельмахович. – Київ : Радянська школа, 1981. – 132 с.
44. Стріха А.Д.; Гуревич А.Ю. Цікава граматики / А. Д. Стріха, А. Ю. Гуревич. – К. Рад. шк. 1991. – 112 с.
45. Технологія сучасного уроку рідної мови / Н. Голуб, О. Дяченко, Н. Остапенко, В. Шляхова. – Черкаси : Відлуння, 1999. – 128 с.
46. Технологія сучасного уроку рідної мови: навчальний посібник / Н.М. Остапенко, Т.В. Симоненко, В.М. Руденко. – К., 2012.
47. Українська мова. 5 – 6 класи. Розвиток ситуативного мовлення : навчальний посібник / Н. Ф. Баландіна, А. П. Безноса, О. В. Волошко, О. І. Кобзар та ін. / [за ред. Н. Ф. Баландіної]. – Х. : Вид-во Ранок, 2007. – 270 с.
48. Функції і структура методів навчання / [за ред. О. В. Онищука]. – К. : Радянська школа, 1979. – 159с.
49. Фурсова Л. Інтегровані уроки мови й літератури : проблемний підхід / Л. Фурсова, Н. Гайдукова, С. Гулькіна, Є. Ісайкіна, І. Коробко та ін. – Тернопіль Мандрівець, 2008. – 224 с.
50. Хом'як І. М. Наукові основи навчання орфографії в середній школі / Іван Миколайович Хом'як. – Рівне : ППФ «Волинські обереги», 1998. – 228 с.
51. Чернецька Т. Сучасний урок : теорія і практика моделювання : [навч. посібник] / Т. І. Чернецька. – К. : ТОВ «Праймадрук», 2011. – 352 с.
52. Шарко В. Д. Сучасний урок : технологічний аспект / посібник для вчителів і студентів / Валентина Дмитрівна Шарко. – К. : СПД Богданова А. М., 2007. – 220 с.
53. Шкільник М. Формування в учнів граматичних понять іменника : посібник для вчителів / М. М. Шкільник. – Київ : Радянська школа, 1962. – 166 с.

Критерії оцінювання

А 91-100 балів 5 відмінно

- глибоке знання і розуміння теоретичного матеріалу;
- виконання всіх практичних і тестових завдань;
- засвоєння тем, винесених на самостійне опрацювання;
- виконання всіх завдань для самостійної роботи;
- висока активність на практичних заняттях (відповіді, доповнення тощо);
- успішне складання 2 семестрових тестів (25-30 балів із максимальних 30);
- сума балів за семестр та підсумковий комплексний екзаменаційний тест відповідає критеріям оцінки **А**.

Б 81-90 балів 4 дуже добре

ґрунтовне знання теоретичних питань;

- виконання всіх практичних та основних тестових завдань;
- виконання основних теоретичних і практичних завдань для самостійної роботи;
- достатня активність на практичних заняттях;
- успішне складання 2 семестрових тестів (23-25 балів із максимальних 30);
- сума балів за семестр та підсумковий комплексний екзаменаційний тест відповідає критеріям оцінки **Б**.

С 71-80 балів 4 добре

- достатнє засвоєння теоретичного матеріалу;
- виконання основних практичних та тестових завдань;
- виконання більшої частини теоретичних і практичних завдань для самостійної роботи;
- активність на практичних заняттях;
- успішне складання 2 семестрових тестів (не менше 20 балів із максимальних 30).
- сума балів за семестр та підсумковий комплексний екзаменаційний тест відповідає критеріям оцінки **С**.

Д 61 – 70 балів 3 задовільно

- засвоєння основних теоретичних тем;
- виконання більше як половини практичних і тестових завдань;
- виконання не менше половини теоретичних і практичних завдань для самостійної роботи;
- деяка активність на практичних заняттях;
- складання 2 семестрових тестів (15-20 балів із 30 максимальних);
- сума балів за семестр та підсумковий екзаменаційний тест відповідає критеріям оцінки **Д**.

Е 51 – 60 3 достатньо

- часткове засвоєння основних теоретичних питань;
- виконання основних теоретичних і практичних завдань для самостійної роботи;
- відвідування практичних занять;
- позитивне складання 2 семестрових тестів (10-15 балів із 30 максимальних);
- сума балів за семестр та підсумковий екзаменаційний тест відповідає критеріям оцінки **Е**.

Ф “незадовільно” (31 - 50 балів)

- студент не дає відповідей на теоретичні запитання (не знає системи термінів, предмету, завдань цієї науки про мову, класифікації мовних явищ, типів та видів мовних явищ), відповідає тільки частково на окремі питання;
- не виявив знань додаткової та основної літератури з українського мовознавства;
- не може виявити та проаналізувати більшість мовних явищ;

ФХ “незадовільно” (до 30 балів)

- студент не дає відповідей на теоретичні запитання (не знає системи термінів, предмету, завдань цієї науки про мову, класифікації мовних явищ, типів та видів мовних явищ);
- не виявив знань додаткової та основної літератури з українського мовознавства;
- не зміг виявити та проаналізувати мовних явища.